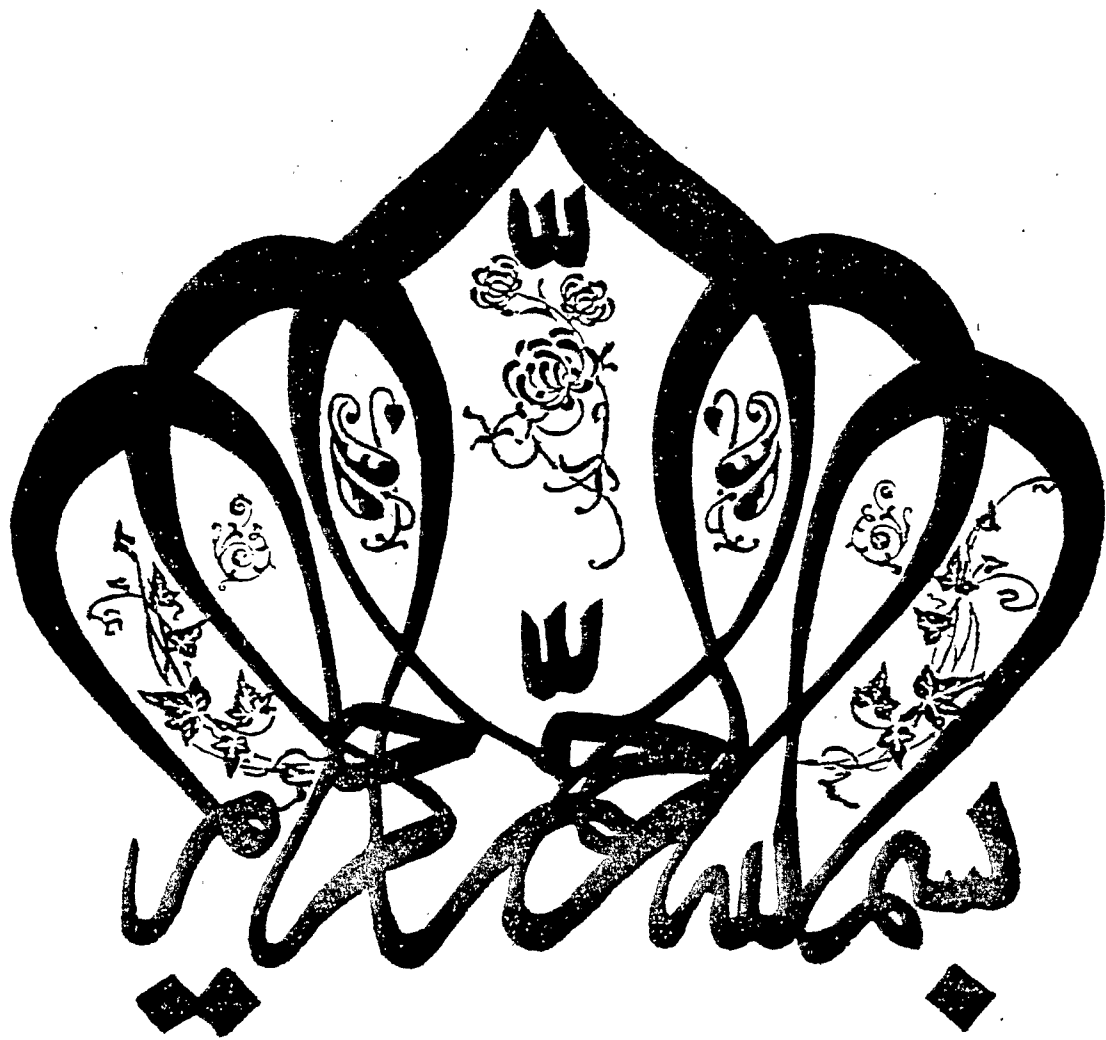
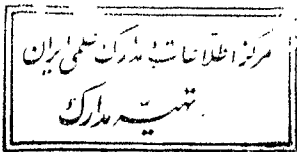

۱۷۶۶۸

مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران
تهیه مدارک

دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه کارشناسی ارشد علوم تربیتی (تاریخ و فلسفه

آموزش و پرورش)

موضوع :

(بررسی میزان کاربرد درسی شیوه‌های ارزشیابی از آموخته‌های

دانش آموزان در مدارس راهنمایی پسرانه شهر یزد)

نگارش :

(محمدعلی کریمی زارچی)

استاد راهنما :

جناب آقای دکتر خدا یا رابیلی

استاد مشاور :

جناب آقای دکتر بهرام محسن پور

سال ۱۳۷۲

تقديم به :

معلم، كه تداوم بخش راه انبيا الهی (ع) است .

بسمه تعالی

چکیده:

در حال حاضر، درس شیوه‌های ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموزان به عنوان یکی از دروس مشترک برای کلیه رشته‌های مراکز تربیت معلم (دوره کارشناسی) تدریس می‌شود. هدف از این تحقیق که "بررسی میزان کاربرد شیوه‌های ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموزان در مدارس راهنمایی پسرانه شهر یزد" می‌باشد، این است که آیا معلمان هنگام تهیه و اجرای سوالات امتحانی و همچنین در تفسیر نتایج امتحانات آموخته‌های خود را در زمینه ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموزان، بکار می‌برند. بدین منظور معلمان مدارس راهنمایی پسرانه شهر یزد به عنوان جامعه آماری، و ۲۰٪ آنها بطور تصادفی، جهت نمونه‌آزمایی انتخاب شدند.

فرضیه‌های تحقیق عبارتند از:

- ۱- معلمان در تهیه و اجرای سوالات امتحان، اصول و قواعد شیوه‌های ارزشیابی را بکار نمی‌برند.
- ۲- معلمان برای تفسیر نتایج امتحان، از نمودارها استفاده نمی‌کنند.
- ۳- معلمان برای تفسیر نتایج امتحانات، شاخص‌های مقدار متوسط استفاده نمی‌کنند.
- ۴- معلمان برای تفسیر نتایج امتحانات، شاخص‌های پراکندگی را بکار نمی‌برند.

برای بررسی فرضیه اول، علاوه بر پرسشنامه، معلمان، ۱۳۸۱ پرسش‌آزمون‌های معلم‌ساخته نیز مورد تحلیل محتوا قرار گرفته است که بر اساس آنها، فرضیه اول تحقیق تا حدودی بر فرضیه‌ها تأیید نشدند.

تقدیر و تشکر :

لازم میدانم زکلیه کسا نیکه بنوعی در انجا ما این تحقیق مرا یاری کردند ،
سپاسگزاری نمایم . مخصوصاً " مراتب تشکر و قدردانی خود را خدمت اساتید گرامی
جناب آقای دکتر خداپا را ببیلی که راهنمایی تحقیق را بعهده داشتند و جناب آقای
دکتر بهرام محسن پور که استاد مشاور و بودند ، صمیمانه برا ز نموده ، سلامتی و موفقیت
بیش از پیش آنان را از درگاه خداوند بزرگ خواستارم .

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول :
۱	- پیشگفتار
۲	- مقدمه
۶	- بیان مسأله
۶	- اهمیت تحقیق
۹	- هدف تحقیق
۹	- فرضیه‌های تحقیق
۱۰	- سوالات تحقیق
۱۱	- تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی طرح
۱۲	- محدودیت‌های تحقیق
	فصل دوم :
	بخش اول (اهداف تربیتی ۱-۲)
۱۶	- مقدمه
۱۷	- هدفهای تربیتی
۱۷	- تعریف هدف
۱۹	- انواع هدف
۱۹	- هدف‌های کلی
۲۰	- هدف‌های جزئی
۲۰	- هدف‌های رفتاری
۲۱	- طبقه‌بندی اهداف تربیتی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۲۳	- هدفهای حیطه‌شناختی
۲۶	- هدفهای حیطه‌عاطفی
۲۸	- هدفهای حیطه‌روانی - حرکتی
۳۱	- خلاصه‌بخش
	بخش دوم (ارزشیابی (۲-۲)
۳۳	- مفهوم ارزشیابی
۳۴	- اندازه‌گیری
۳۷	- اهمیت ارزشیابی
۳۸	- تاریخچه ارزشیابی
۴۰	- اصول ارزشیابی
۴۱	- انواع ارزشیابی
۴۳	- خلاصه‌بخش
	بخش سوم (امتحان ۲-۲)
۴۵	- مقدمه
۴۶	- مفهوم امتحان
۴۶	- انواع امتحان
۴۸	- امتحان از دیدگاه هدف (امتحان مرحله‌ای، ورودی، تحقیقی و پایانی)
۴۸	- امتحان از دیدگاه موضوع یادگیری (امتحان کتبی، شفاهی، عملی)
۵۲	- امتحان کتبی و مزایای آن
۵۳	- امتحان کتبی و محدودیت‌های آن
۵۶	- امتحان شفاهی و مزایای آن
۵۷	- امتحان شفاهی و محدودیت‌های آن
۶۰	- امتحان عملی و مزایای آن
۶۲	- امتحان عملی و محدودیت‌های آن

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۶۳	- امتحان عملی و محدودیت های آن
۶۳	- سوالات عینی و سوالات تشریحی و موارد کا ربرد آنها
۶۷	- امتحان انشائی و مزایا و محدودیت های آن
۷۰	- اهداف امتحان
۷۷	- خلاصه فصل دوم
	فصل سوم : (روش اجرای تحقیق)
۷۹	- مقدمه
۸۰	- جامعه آماری
۸۰	- روش گزینش نمونه
۸۱	- روش گردآوری اطلاعات
۸۳	- روش آماری پیورداستفاده
	فصل چهارم :
۸۶	- یافته های تحقیق و تجزیه و تحلیل داده ها
	فصل پنجم : (نتیجه گیری و پیشنهادات)
۱۰۳	نتیجه گیری
۱۱۰	پیشنهادات
۱۱۳	ضمائم و پیوست ها
۱۲۸	منابع

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۸۸	۱-۴- جدول توزیع فراوانی پاسخهای پرسشنامه مربوط به فرضیه اول تحقیق
۸۹	۲-۴- جدول سوالاتی که در تحلیل محتوای پرسشهای امتحانات مورد استفاده قرار گرفته است همراه با توزیع فراوانی داده‌های بدست آمده
۹۶	۳-۴- جدول توزیع فراوانی نسبی پاسخهای پرسشنامه معلمان مربوط به فرضیه دوم تحقیق
۹۷	۴-۴- جدول توزیع فراوانی نسبی پاسخهای مربوط به فرضیه سوم تحقیق
۹۸	۵-۴- جدول توزیع فراوانی نسبی پاسخهای مربوط به فرضیه چهارم تحقیق
۱۰۰	۶-۴- جدول نسبت هر نوع سوال به کل سوالات امتحانی بررسی شده
۱۰۱	۷-۴- جدول توزیع نسبی درصد سوالات علوم مورد بررسی بر اساس سطوح شکله‌ها

فهرست اشکال

صفحه	عنوان
۲۴	۱-۱-۲ هرم میزان اجمالی توجه معلمان و مربیان نسبت به سطوح ششگانه اهداف شناختی

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۱۰۷	۱-۵ نمودار رستونی وضعیت فرضیه های تحقیق نسبت به شاخص حدنصاب
۱۰۸	۲-۵ نمودار رستونی نسبت به انواع سوال به کل سوالات بررسی شده
۱۰۹	۳-۵ نمودار رستونی توزیع نسبی درصد سوالات بررسی شده علوم دوره راهنمایی بر اساس سطوح ششگانه بلوم

فهرست پیوست هـ

صفحه	عنوان
	پیوست الف (
۱۱۴	معرفینا مه جهت ادا رهء کل آموزش و پرورش استان یزد .
	پیوست ب (
۱۱۵	فهرست اسامی مدارس پیرانه را هنمایی تحصیلی آموزش و پرورش نواحی دوگانه یزد
	پیوست ج (
۱۱۹	نمونه سوالات آزمون علوم کلاسهای اول و دوم و سوم راهنمایی و تحصیلی .
	پیوست د (
۱۲۵	پرسشنامه معلمان

فهرست مطالب فصل اول

صفحه

شامل :

۱	- پیشگفتار
۲	- مقدمه
۶	- بیان مسأله
۶	- اهمیت تحقیق
۹	- هدف تحقیق
۹	- فرضیه‌های تحقیق
۱۰	- سوالات تحقیق
۱۱	- تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی طرح
۱۲	- محدودیت‌های تحقیق

بمنظور اصلاح ناهماهنگی‌ها و احتمالاً هر نظام آموزشی، ابتدا باید ضعف‌ها و کاستی‌های موجود را شناخت، سپس در رفع آنها کوشید. تحقیق و بررسی در هر بخش از آموزش، مسئولان را نسبت به ضعف‌ها و کاستی‌های موجود در آن آگاه می‌سازد. با پیدای نمودن کشور ما تحقیقات علمی پیرامون امتحان و ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموزان نسبتاً کم‌صورت گرفته است.

نگارنده ضمن بررسی تحقیقات انجام شده در زمینه امتحانات، متوجه شده است که علاوه بر کمی تعداد، تحقیقات اکثراً "جزئی و یا نظرخواهی و به اصطلاح جمع‌آوری اطلاعات (Data gathering)" بوده و نیز از متدولوژی خوبی برخوردار نبوده است.

در تحقیقی که پیش‌رو را رید، سعی شده است که این (تحقیق) دست‌کم خالی از ایرادات فوق‌الذکر نباشد. برای این بجا اینک روی یک مورد خاص (فرضاً "اعتبار نمره‌گذاری معلمان") تکیه شود، روی برخی از اصول و قواعد شیوه‌های ارزشیابی که در کتاب درسی مربوط آمده است، تحقیق و بررسی صورت می‌گیرد. به علاوه در این تحقیق (۱۳۸) پرسش از آزمون‌های معلم‌ساخته نیز مورد تحلیل محتوا قرار گرفته است.

از میان‌نگین اطلاعات بدست‌آمده از طریق پرسشنامه، و میان‌نگین اطلاعات بدست‌آمده از طریق تحلیل محتوای آزمون‌ها، یک میان‌نگین کل محاسبه و سپس از آن بعنوان شاخص قبول و یا رد فرضیه مربوطه در نظر گرفته شده است.

با استفاده از آزمون t استودنت عدم تفاوت معنی‌دار بین آن دو میان‌نگین (میان‌نگین پرسشنامه و میان‌نگین تحلیل محتوای آزمون‌ها) محرز و سرانجام به برآورد فاصله اعتماد (۹۹٪) جهت مشخصه آماری فرضیات، عمل شده است.

هرچند این تحقیق برخی از ایرادهای وارده بر تحقیقات سابق را ندارد لیکن
مانند هر نوشته دیگر خالی از کاستی نیست. مهم این است که تحقیقات کامل تر بعدی
را در زمینه ارزشیابی و امتحان بدنبال داشته و توانسته باشند گامی هرچند ناچیز
در شناخت و بهبود شیوههای ارزشیابی آزمونها داشته باشند.

در گذشته برخی از صاحبان نظران تعلیم و تربیت، ارزش امتحان را مورد تردید قرار داده‌اند. به اعتقاد آنان امتحان موجب می‌شود که دانش‌آموزان درس را برای امتحان یا دیگری نخوانند و این از حدود برنامۀ دروس تجاوز نکنند. و حال آنکه اگر امتحان و ارزشیابی در کار نبود، دانش‌آموزان مطالب زیادی دتری از آنچه که در برنامه پیش بینی شده است قرا می‌گرفتند. برخی دیگر معتقدند که امتحانات دانش‌آموزان را به حفظ طوطی و ارمطالاب وادار کرده، ذهن آنان را خسته می‌کند.^۱

بدون تردید امتحاناتی که خوب تهیه شده و بنحوموثر و مفید مورد استفاده قرار گیرد نتایج خوبی برآنها مترتب است از جمله :

- عادات صحیح مطالعه را در فراگیران بوجود می‌آورد و اشتباهات آنها را در یادگیری کاهش میدهد.

- امکان طبقه‌بندی شاگردان و صدور گواهی‌نامه برای آنان فراهم می‌سازد.

- امتحان می‌سواند بعنوان یک ابزار، در تائید بهداشت روانی شاگردان، عمل کند. زیرا چنانچه به دانش‌آموزان مرتباً " تذکرات ده شود که در یادگیری‌های مربوط، لایق و موفق بوده‌اند، می‌توان انتظار داشت که این دانش‌آموزان روز به روز به درمانهای عاطفی و کمک‌های روانی کمتری نیاز پیدا کنند. روشن است که آثار یاد شده از امتحان، در صورت بازخورد (Feed back) آن به دانش‌آموز حاصل شده تا آنجا که در اهمیت این نقش بازخوردی آمده است :

۱- مهدی پرهام " امتحانات " ماهنامه آموزش و پرورش شماره یکم، دوره ۴۱، ۱۳۵۰